

GAYBI ANCAK ALLAH BİLİR*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdüli'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ- seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihşânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve selem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sahibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n- nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

*مَنْ ابْتُلِيَ مِنْ هَذِهِ الْبَنَاتِ بِشَيْءٍ فَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ
كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ*

(حم . خ . م . ن . عن عائشة)

(Meni'btüliye min hâzihi'l-benâti bi-şey'in feahsene ileyhinne, künnne lehû sitren mine'n-nâr)

Sadaka rasûlü'llâh, fîmâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Allah-u Teâlâ Hazretleri tuttuğunuz oruçları, yaptığınız ibadet ve taatleri, okuduğunuz Kur'an-ı Kerîm'leri, kıldığınız namazları kabul eylesin. Dualarınızı dileklerinizi reva eylesin. Gönüllerinizin muratlarını ihسان eylesin.

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadislerinden bir demet size anlatmaya çalışacağım.

Bu hadîs-i şeriflerin izahına başlamadan önce, evvelen Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin ruh-i pâki için, sonra cümle âlinin, ashâbının, etbâının, ahbabının ruhları için ve sâir enbiyâ ve mürselînin cümle evliyâullahın ruhları için ve hassaten Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbileri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-i aliyemiz ve halifelerinin, müridlerinin, muhiblerinin ruhları için;

Bilhassa şu okuduğumuz eseri cem ve te'lif eylemiş olan üstâdımız Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevî Hazretleri'nin ruhu için; ahirete irtihal etmiş olan Hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî'nin ruhu için; içinde bu hadîs-i şerifleri okuduğumuz şu mescidin bânisi İskender Paşa'nın ruhu için; bu mescidin çevresine yatan şu mevtanın ruhları için, bu beldedeki ashâbın, tâbiînin, tebe-i tabiînin, evliyâullahın ruhları için; bu camiden güzerân etmiş olan imamların, müezzinlerin, hatiplerin, cemaatlerin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere şumübarek günde, şu mübarek mescide toplanmış siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin,

dostlarının, akrabalarının ruhları için; ruhları şâd olsun, kabirleri pürnur olsun, makamları âlâ olsun diye; biz yaşayan müslümanlar da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürelim, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varalım diye, bir Fâtîha üç İhlâs-ı şerif okuyup öyle başlayalım:

.....

a. Kız Çocuklarına İyi Davranmak

Metnini mukaddimede okumuş olduğumuz hadîs-i şerif kızlarla ilgili. Bu hadîs-i şerifin bizler için çok ibretli bir sebep-i vürûdu var, onu da okuyuvereyim, söyleyivereyim. Önce metnini söyleyeyim.

Peygamber Efendimiz SAS, Hz. Âişe Validemiz'in bize naklettiğine göre, bir keresinde şöyle buyurmuşlar:

“—Kim bu kız çocuklarına müptela olursa; Allah kendisine kız çocuğu verirse, o kimse de o kız çocuklarına hoş, iyi muamele yaparsa; bu kızlar o hoş muamele yapan anne baba veya yakını olan kimse için cehennemden perde olur. Cehenneme düşmesini engelleyen bir perde olur.”

Sebeb-i vürûd-ı hadîs, hadîs-i şerifin vârid olma sebebi...

Bu hadisle ilgili olarak Hz. Aişe RA Validemiz şöyle anlatıyor:¹

¹ Buhari, *Sahih*, c.V, s.231, no:1329; Müslim, *Sahih*, c.XIII, s.75, no:5763; Tirmizi, *Sünen*, c.VII, s.149, no:1838; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.87, no:24616; Kudai, *Müsnedü'ş-Şihab*, c.I, s.311, no:523; Abd ibn-i Humejd, c.I, s.429, no:1473; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.VII, s.478, no:15513; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.404, no:8675; Hz. Aişe RA'dan.

دَخَلَتْ عَلَيَّ امْرَأَةٌ وَمَعَهَا ابْنٌ تَانٍ لَهَا،
تَسْأَلُ، فَلَمْ تَجِدْ عِنْدِي شَيْئًا ۖ غَيْرَ تَمْرَةٍ
وَاحِدَةٍ، فَأَعْطَيْتُهَا إِيَّاهَا، فَقَسَمَتْهَا بَيْنَ
ابْنَتَيْهَا وَلَمْ تَأْكُلْ مِنْهَا، ثُمَّ قَامَتْ
فَخَرَجَتْ، فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ عَلَيْنَا، فَأَخْبَرْتُهُ، فَقَالَ:

(*Dehalet aleyye'mreetün ve meah'e'bnetâni lehâ*) “Benim evime bir kadın geldi, yanında iki tane kız vardı. (*Tes'elü, felem ecid indî şey'en gayre temretin vâhidetin*) “Kadın benden bir şey istiyor ama bende de onlara verecek bir tek hurmadan başka bir şey yoktu. (*Fea'teytühâ iyyâhâ*) O isteyen kadına o hurmayı verdim.”

Kadın Hz. Âişe validemize gelmiş, yanında iki tane kız çocuk varmış. Hz. Âişe Validemiz, Ümmü'l-Mü'minîn değil mi, müslümanların anası değil mi? Gelmiş, bir şey istemiş. İbret alınacak tarafı şu ki, Hz. Âişe Validemiz; “Yanımda bir tek hurmadan başka bir şey yoktu, isteyen kadına onu verdim.” diyor.

(*Fekasemethâ beyne binteyhâ*) “O kadıncağız o hurmayı iki kızına taksim etti. (*Ve lem te'kül*) Kendisi bir şey yemedi, kızlarına verdi. (*Sümme kâmet ve haracet*) Sonra çıktı, gitti.

(Fedehale'n-nebiyyü SAS aleynâ) “Arkasından Peygamber SAS Efendimiz eve geldi. (Feahbertühû) Ben de ona olanı anlattım:

“—Yâ Rasûlallah! Bir kadıncağız geldi, yanında iki kız çocuk; bir şey istedi. Benim de elimde bir şey yoktu. O hurmayı ikiye böldü de, bir yarımını küçük kızına verdi, öteki yarımını da öteki kızına verdi; kadıncağız kendisi bir şey yemedi.” deyince Peygamber Efendimiz böyle buyurmuş:

مَنْ ابْتُلِيَ مِنْ هَذِهِ الْبَنَاتِ بِشَيْءٍ، فَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ،
كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ

(حم . خ . م . ن . ن . عن عائشة)

(Meni'btüliye min hâzihi'l-benâti bi-şey'in, feahsene ileyhinne, künnne lehû sitren mine'n-nâr) “Kim bu kızlarla mübtela olursa; Allah kendisine bir kız çocuğu verirse, o da onlara iyi davranırsa, cehennemden perde olur.”

Biliyorsunuz; erkek çocuğunu erkektir dersin, salarsın sokağa, pek korkmaz. Biraz daha büyürse, verirsin bir yere çırak; gider gelir. Hiç kimse de; “Benim çocuğum akşam çarşıya, pazara gidiyor.” diye telaş etmez.

Niye?

“—Erkek çocuğudur.” der.

Ama kız çocuğu mektepten yarım saat geç geldi mi evdekilerin etekleri tutuşur, “Vay bizim kız nerede kaldı?” diye yangın basar her tarafını.

Neden? Bu kızla erkek arasındaki farkı gösteriyor. Kızcağızlar zayıf mahlûklardır, kadınlar öyledir. Erkek güçlüdür. Kızın korunacak şeyleri çoktur, gücü azdır. Erkek kendisini koruyabilir. Öyle hasımları da çok fazla değildir. Yine hasımsız insan olmaz, çeşitli tehlikeler vardır ama bizlerinki daha fazladır. Onun için eskiden beri bazı kimseler kız çocuk istememişler.

Bazı olgun kimseler:

“—Allah ne verdiyse pek güzel, hepsi güzel, hayırlı olanı versin.” diye düşünmüş.

Kimisi de, “Bir kızın oldu.” denilince yüzü biraz değişmiş, yutkunmuş, zor hazmetmiş. Hele hele Arabistan’da bir kız çocuğu oldu mu çok utanırlarmış, çok üzülmüşlermiş:

“—Âh, bir eksik etekli doğdu. Bu benim başıma belâ oldu. Bundan ne çekeceğim? Kime varacak? Vardığı yerde durumu ne olacak?” Böyle onlara karşı isteksizlik varmış.

Onun için, (*Men übtüliye*) “Kime imtihan olarak kız çocuklar verilmişse...” diyor Peygamber Efendimiz. Muhit, şartlar, geçim zor. Malum eski Araplar; bakmak zor olduğundan, toprağı kazıp kız çocuklarını diri diri gömerlermiş. Kız çocuk evlenecek, çoluk çocuğu olacak. Bir de eksik etek, himayesi de zor; gittiği yerde de ne olacağı belli değil, hukuku yok vesaire. İslâm geldi onların hukukunu korudu ama o muhitte böyle şeyler olmuş.

Onun için, “Kime kız çocuğa verilir; o da ona iyi davranırsa kendisine cehennemden perde olur, cehenneme düşmemesine vesile olur.” buyurmuş Peygamber Efendimiz. Bu; hadîs-i şerifin söyleniş sebebi, sebab-i vürûdu oluyor.

Dikkatinizi çekerim; Hz. Aişe Vâlidemiz müslümanların başkanı, Medine şehir devletinin reisi, Allah’ın has Peygamberi Muhammed Mustafâ Hazretleri’nin evine birisi geliyor da, bir hurmadan başka verilecek bir şey bulunmuyor. Halbuki devlet reisidir; kendisine esirler, ganimetler, çeşitli şeyler geliyor; isterse biriktirebilirdi. İstese saraylara sahip olabilirdi ama yapmamış. İstese evinde yine bulunurdu. Dikkatinizi çekerim fakirlik değil! Peygamber Efendimiz’in evinde bir şey bulunmaması yarına bir şey saklanmadığından. Yoksa kendisine sürüler gelirdi; koyun sürüleri.

“—Bir sürü de benim evimin devamını, ihtiyacını karşılamak için şurada otlasın!” dese, onun sürüsüne bakacak insan da bulunurdu.

Civar kabilelerden bedevilerden bir tanesi Peygamber Efendimiz’e geldi. O sırada bir ganimet sürü getirilmiş, Beytü’l- mâlin sürüsü öyle duruyor, bedevi şöyle baktı:

“—Ne kadar güzel sürü!” diye beğendi.

Beğendiğini dili ile ifade etti. Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

“—Çok mu beğendin?”

“—Çok güzel bir sürü yâ Rasûlallah, çok güzel bir sürü!” dedi.

“—Al öyleyse, götür!” dedi.

“—Hepsini mi yâ Rasûlallah?”

“—Evet, hepsini götür!” dedi.

Sabahleyin kabilesinden elini sallayarak çıkmış olan şahıs, akşam önüne sürüyü takmış olarak kabilesine geldi.

“—Nedir bu iş, nereden buldun bu sürüleri?” diye sordular.

Dedi ki:

“—Muhammed SAS fakirlikten korkmayan, açlıktan korkmayan insanın verişi ile veriyor, böyle veriyor.”

Peygamber SAS Efendimiz’in elinde bir şey olmayışı ondan. Yanında biraz birikmiş bir şey olsa, gece uykusu kaçar, kalkar dağıtır; ondan sonra yatardı.

Şimdi bizim müslümanlığımızı bununla bir mukayese edin, ondan sonra değerlendirin:

Afganistan’da kan gövdeyi götürür, haberimiz yok. Afrika’da kan gövdeyi götürür, haberimiz yok. Uzaklara gitme; bizim memleketimizde nice dağ köyleri, mahrumiyet mıntıkları vardır, kurtlu sular içerler, yiyecek şey bulamazlar; açlıktan verem olurlar, gıdasızlıktan perişan olurlar. Tahsile gelen şahıs burada yatacak, oturacak yer bulamadığı için memleketine mahrum döner.

Bizim de bir yazlığımız, bir kışlığımız, kat kat elbiselerimiz buzdolaplarımız, kilerimiz, çuvallarımız, nelerimiz nelerimiz vardır.

Verecek insan da bulamıyoruz bazen...
“Verelim!” diye etrafa bakıyoruz, fakirlerle ahbablığımız olmadığı için midir, zengin muhitte durduğumuzdan mıdır, yoksa memleketimiz Afrika’ya, Asya’ya göre bolluk içinde olduğundan mıdır, doğru düzgün verecek insan bulamıyoruz.

Verecek kimse de gönlü rahat edecek bir kimseyi bulsun, yine yardım etmek isteyecekler var, onu da bulamıyoruz. Öyleyse çok şükür; memleketimizin bolluğuna da çok şükretmemiz lazım.

Dikkat edin ki yalnız bir hurma bulunuyor; kadıncağız da şefkatinden onu iki çocuğuna bölüştürüyor, kendisi yemiyor.

“—Onlar mânevî bakımından derecesi daha yüksek insanlardı.

Onlar mı daha iyi insanlar, biz mi daha yükseğiz?”

Hocam sorulur mu? Onlar Peygamber Efendimiz’in ashabı, Devr-i Saâdet’te yaşamış mübarekler. Biz neden sonra gelmiş insanlarız, hiç mukayese edilir mi?

Niye? Onlar mahrumiyet içindelerdi, biz bolluk içindeyiz.

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

“—Vallahi, ben sizin çok şeye sahip olmanızdan, az şeye sahip olmanıza nazaran daha çok korkarım.”

Bolluğu, parayı bulursunuz; namazı, ibadeti, Hakk'a kulluğu unutursunuz. Sıhhatiniz yerinde, eviniz barkınız yerinde mi camiyi unutursunuz, Ramazan'dan, oruçtan haberiniz olmaz, Allah'tan Peygamber'den haberiniz olmaz, tâ amansız bir hastalık gelinceye kadar; ya bir zelzele, ya bir düşman tehlikesi gelinceye kadar veyahut bir büyük derde giriftar oluncaya kadar. O zamana kadar hiç düşünmezsiniz. Sanki babanızın malı, sizin tapulu hakkınız gibi düşünürsünüz. Başınıza bir sıkıntı gelince, "Aman yâ Rabbi!" dersiniz, kıymeti yok.

Ankara'da bir eve gittim.

"—Hocam, bu evin sahibi şu karşıdaki Siteler'in en zengini dir." dediler.

Dikkat edin, Siteler Ankara'da mobilyacı ve kerestecilerin olduğu kocaman bir semttir. Ahalisi zengindir. Hepsi de hayra koşarlar; cami, dernek yardımları ve saire. Oralarda Ramazan'da "Hayır yapacağım." diye millet dolaşır durur.

"—Bu, sitelerin en zengini, eğer yanıyorsam ikinci zengini, daha da yanıyorsam üçüncü zengini dir. Bir hallerini değiştirmediler, tepeden tırnağa müslümanlığı aynen devam ediyor. Helâl olsun. Ne azdılar, ne sapıttılar, ne hak yolu unuttular, ne müslümanlığı unuttular; tevazû ile, aynı halleriyle devam ediyorlar." dedi.

Öyle olursa kıymetli, yoksa nimet içinde Allah'ı unutup, sıkıntı geldiği zaman; "Aman yâ Rabbi!" derse olmaz.

Eskilerden ibret alın, biz onlardan yüksek insanlar değiliz. Allah bize çok vermiş, boynumuzu bükelim, bu kadar ikrama karşılık Allah'a iyi kulluk edelim; insafın gereği budur. Madem en iyi insanlar değiliz; Allah yine en iyi insanlardan daha çok vermiş bize. O halde biz de şükürümüzü çok edelim, ibadetimizi çok edelim!

b. Hastalıktan Şikâyet Etmemek

Bu hadîs-i şerif de Hz. Âişe Validemiz'den. Allah şefaatine nail eylesin... Bizim kızlarımızı, hanımlarımızı da onun yoluna nail etsin... Öyle dindar, bilgin, âbide kimseler olsunlar inşallah... Bir hastalıkla ilgili bir hadîs-i şerif. Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:²

مَنْ أُبْتُلِيَ بِدَاءٍ فِي بَدَنِهِ، أَوْ سَقَمٍ، فَسُئِلَ: كَيْفَ تَجِدُكَ؟ فَأَحْسَنَ عَلَى رَبِّهِ الثَّنَاءَ؛ أَتْنَى اللَّهُ عَلَى هِ
فِي الْمَ لِأِ الْأَعْلَى

(الدیلمی عن عائشة)

(Men übtüliye bidâin fî bedenihî, ev sakamin, fesüile: Keyfe tecidüke? Feahsene alâ rabbihi's-senâe, esna'llàhu aleyhi fî'l- melei'l-a'lâ)

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.629, no:5969; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.341, no:6845; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XLI, s.421, no:45593.

(*Men übtüliye bidâin fî bedenihî*) “Kimin bedeninde çiçek hastalığı olursa, kızamık gibi cilt hastalığı denilen hastalık olursa; (*ev sakamin*) yahut daha başka bir dert, hastalık, illet olursa; (*fesüile*) kendisine hâli sorulursa: (*Keyfe tecidüke*) “Kendini nasıl hissediyorsun?”

(*Feahsene alâ-rabbihî's-senâe*)”Rabbine hamd ü senâsını çok güzel yaparsa; ‘*El-hamdü li’llâh*, Allah’a hamd ü senâlar olsun, çok iyiyim! Dünden daha çok iyiyim, ağrılarım azaldı, hâlime çok şükür.’ gibi güzel şeyler söylerse, Rabbini güzel kelimelerle senâ ederse, Rabbinin nimetlerini anarsa; (*esna’llâhu aleyhi fî’l-melei’l- a’lâ*) Allah da o hasta ama ârif kulunu; ‘Şu kulumu görüyor musunuz?’ diye Mele-i A’lâ’da metheder.”

Bu hadîs-i şeriften çıkan ders nedir?

Hastalık geldiği zaman feryadı basmayın, şikâyeti peş peşe eklemeyin! “Öldüm, bittim, dizim tutmuyor, kalçam koptu, başım çatlıyor...” ve saire, bir sürü şikâyeti peş peşe eklemeyin, sabredin. Beterin beteri vardır, içindeki durumun daha beterinde olan insanlara göre avantajlarını, iyi taraflarını görün; çok şükür deyin.

“—Hocam çok fakirim, çok sıkıntı çekiyorum.”

Ne kadar fakir olsak Hindistan’daki, Afrika’daki gibi içecek su bulamayanlar kadar değiliz. Bak sular şırıl şırıl akıyor, kimse hesap sormaz, gidersin içersin. Kuru ekmeği nasıl olsa bulursun.

Eskiden insanlar neler çekmiş! Hâlen dünyanın başka yerlerinde neler çekiyorlar. Kendinden aşağıdakilere bak!

“—Filanca kimsenin adada, Caddebostan’da gül fidanlarıyla donatılmış köşkü var!” deme;

“—Filanca kardeşimin benim gibi gecekondusu bile yok, o kira veriyor üstelik. Benden daha az maaş alıyor, çocukları da şu kadar, beterin beteri var!” de, hâline şükret!

Allah’a hamd et, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin nimetlerini medh ü senâ et ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri seni sevsin. Biraz seven insan, sevdiğinin işlerine tahammül eder.

Eski mâlum hikayeler der: Âşık mâşukun cevrine, sitemine bile sabrediyor. Kerem ile Aslı hikayelerinde sırf “yüzünü görebilsem” diye otuz iki dişini çektirmiş diye yazarlar. Eğer sen de Allah’a iyi kul olmak iddiasında isen Allah’ı sevdiğini ileri sürüyorsan hodri meydan, göreyim bakayım; seviyorsan sabret, takdire razı ol, itiraz etme, nimetini gör, başkalarına nispetle sana verilen iyi durumları gör; ona teşekkür et.

Teşekkür ederse ne olur, şikâyet ederse ne olur?

Kul şükrederse, Allah onun nimetini artırır. Kur’ân-ı Kerîm’de bildirilmiş ki:

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي
لَشَدِيدٌ

(İbrahim: 7)

(*Lein şekertüm, leezîdenneküm*) “Şükrederseniz, şükrettiğiniz nimeti daha da arttırırım! (*Ve lein kefertüm*) Eğer nimetin kadrini bilmez, küfrân-ı nimette bulunursanız, nankörlük ederseniz;

(inne azâbî leşedîd) o zaman Cenâb-ı Hakk'ın azabı şiddetli olur, nimeti de alır.” (İbrâhim, 14/7) Kıymeti bilinmeyen nimet elden gider.

Le geliyor; *lâm-ı te'kîd*, sonunda da *nûn-u te'kîd-i sakîle* geliyor. *Leezîdeküm* demiyor, *le-ezîdküm* demiyor; *leezîdenneküm* diyor. “Muhakkak muhakkak, tereddütsüz artırırım!” demek. Birkaç türlü kuvvetli ifade kullanarak söylemiş. “Şükrederseniz artırırım.” Kàide-i ilâhiye budur.

Küfrân-ı nimette bulunursanız, nimetinin kadrini bilmezseniz o nimet elinizden gider.

“—Neyim var ki hocam? Sırtımdaki bir abadan, başımı sokacak bir kulübeden başka hiçbir şey yok.”

Bir yangın olur o kulüben de elinden gider, o abada elden gider, bir hastalık verir o iş de elden gider. Allah, Hay Allah hiç kıymetini bilememiş.

Demek ki insanın hiçbir şeyi olmasa bile sıhhat afiyet içinde dolaşması ne güzel şeymiş. “Nedir bu ağrı, ıstırap!” diye insan o zaman sıhhatin kıymetini anlar. Bunlar bildiğiniz şeyler ama sözü uzattım, kusura bakmayın.

Başınıza elem, hastalık gelirse edebinizi muhafaza edin. Allah'a medh ü senânızı, hamd ü senânızı güzel yapın ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri sizi sevip hayırları ihsan eylesin.

Nimete Şükür

Câbir ibn-i Abdullah Hazretleri'nden bir başka hadîs-i şerif. Bu hadîs-i şerifte Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:³

مَنْ أُبْلِىَ خَيْرًا فَلَا يَجِدُ إِلَّا الشَّنَاءَ فَقَدْ شَكَرَهُ، وَ
مَنْ كَتَمَهُ فَقَدْ كَفَرَهُ، وَمَنْ تَحَلَّى بِبَاطِلٍ فَ هُوَ
كَلَابِسِ ثَوْبَيْ زُورٍ

(خ. عن جابر)

(Men übliye hayran, felem yecid ille's-senâe fekad şekerehû, ve men ketemehû fekad keferihû, ve men tahallâ bi-bâtılın fehüve kelâbisi sevbey zûrin)

(Men übliye hayran) “Allah kime bir hayır verirse...”

Ama vermek kelimesi kullanılmıyor, *übliye* kelimesi kullanılıyor ki, “imtihan için verilirse” demek. Nimet de imtihandır, nikmet de imtihandır, hastalık da imtihandır, sıhhat de imtihandır. Sana bir hayır verilirse bil ki;

“—Bakalım bu kulum bu hayrı alınca zengin olunca, imkânı bulunca kulluğunu devam ettirecek mi, artıracak mı, eksiltecek mi?” diye imtihan ediliyor.

Bir zaman sonra gidecek, belki gider belki gitmez ama her ne olursa olsun imtihan.

³ *Kenzü'l-Ummal*, c.III, s.264, no:6473; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.361, no:45212.

“Kim bir hayırla imtihan olunursa, kendisine hayır verilirse; (*felem yecid ille’s-senâe*) içine hamd ü senâdan ‘*El-hamdü li’llâh*, çok şükür, Allah bana bu hayrı da ihsan etti.’ diye bir duygu dolarsa; (*fekad şekere*) “Şükretmek budur, şükretmiş olur.”

Diliyle söylemese bile; “Yâ Rabbi! Ne büyüksün. Yâ Rabbi! Ben gece gündüz sana kulluk edemiyorum, isyan ediyorum, hatalarım çok; bunu bana yine de nasib ettin, imkân verdin, bu güzelliği verdin, şunu elde ettim, şunu da verdin.” diye içinde Allah’a bir senâ duygusu olursa işte o zaman şükretmiş olur.

(*Ve men ketemehû*) “Kim söylemezse, kim zikretmezse.”

“—O hamd ü senâyı yapmazsa, bir de Allah’ın kendisine verdiği nimeti başkasına söylemezse ‘Allah bana bunu, bunu verdi.’ demezse; (*fekad kefere*) o da küfrân-ı nimette bulunmuş olur.” Dinden, imandan çıkmış mânâsına değil de, “Nimetin kadrini bilmedi, nimete küfranda bulundu.” mânâsına...

(*Ve men tahallâ bi-bâtılın*) “Bu sebeple kim boş yere süslenirse, kim boş bir şeyle çalım satarsa, kurum satarsa o iki yalan elbise giymiş gibidir.”

Bu söz kapalıcı bir söz, bunun mânâsı şu ki, Allahu a’lem murâd-ı nebiyyihî şu olabilir: *Tahallâ*, süslenmek demek. “Kim bâtil ile süslenirse...”

Kendisinde yok, var gibi gösteriyor; alim değil, alimlik taslıyor; arif değil, ariflik taslıyor; takvâ ehli değil, yalnız kaldı mı ne haltlar karıştırıyor

ama insanlar arasında boynu bükük, gözleri yumulu, takvâ ehli numarası yapıyor. Batıl, boş bir şeyle kendisine bir eda, tavır verip kendisinin dış görünüşünü süslüyor.

Bu nedir? Sanki iki yalan elbise giymiş gibidir. “İki elbise” denmesi eskiden Arapların giyiminin işaretidir. Bir belden aşağısına bir örtü örterlerdi, bir belden yukarısına bir şey giyerlerdi. İşte bu iki parçadan ibaret olduğu için “İki yalancı giyimle giyinmiş gibi olur.” deniliyor. Bu yalan giyimdir; yalan olunca yok gibidir, yok demektir, mânası var.

d. Kâhine Gitmek, Onu Tasdiklemek

Bundan sonra birkaç hadîs-i şerif geliyor. Bu hadîs-i şerifler kâhinlerle, gayptan haber verecek kimselerle ilgili dört tane hadîs-i şerif. “Peygamber Efendimiz’in hadisi” diye bunların metinlerini birer birer teberrüken okuyacağız. Sonra kısaca izahını vereceğiz, ondan sonra da umumî bir açıklamasını yapacağız.

Ebû Hüreyre RA’dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri şöyle buyurmuş:⁴

مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ
أَرْبَعِينَ لَيْلَةً

(حم.م. عن بعض أمهات المؤمنين)

⁴ Müslim, *Sahih*, c.XI, s.273, no:4137; Beyhaki, *Sünenü’l-Kübra*, c.VIII, s.138, no:16287; Peygamber SAS Hanımlarından.

Kenzü’l-Ummal, c.VI, s.749, no:17679; *Camiü’l-Ehadis*, c.XLI, s.364, no:45241.

(*Men etâ arrâfen, feselehû an şey'in, lem tukbel lehû salâtün erbaîne leyleten.*)

Ahmed ibn-i Hanbel'de, Müslim'de, Beyhakî'de var. Buyurmuşlar ki:

(*Men*) “Kim ki, (*etâ arrâfen*) çok bir şey bilme iddiasıyla onu meslek edinmiş kimseye giderse.”

Arraf, gayptan haber verici, kâhin demek. Gidiyorsun; “Ben koyunumu kaybettim, nerede?” diye soruyorsun; o da gayba ait bir şeyler söylüyor.

(*Feselehû an şey'in*) “Ona bir şey sorarsa...”

“—Şu neydi, nasıl olacak? Yarınki işim ne olacak? Kaybettiğim şey nerede? Benim bileziklerim geceleyin çalınmış, acaba kim çaldı?”

Köylerde olur; kadının bileziği çalınır, dosdoğru kâhine gider:

“—Kim çalmış?” diye sorar.

O da remil atar, fala bakar, söyler! Bu arrâfa falcı da diyebiliriz. “Senin bileziğini alan uzun boylu, kara kuru biri!” ve saire bir şeyler söyler.

“—Kim böyle kâhine, falcıya gider de ona bir şey sorarsa...”

(*Lem tukbel lehû salâtün erbaîne leyleten*)

“Onun kırk gecelik namazı kabul olmaz!” Neden? (*Lâ ya'lemü'l-gaybe illa'llâh*) “Gaybı Allah'tan gayrısı bilmez.” O adam sahtekâr, o kadın sahtekâr; hiç inanma!

“—Hocam bazı şeyler oldu!”

Öyle mi diyorsun? Öteki hadisi dinle:

Ahmed ibn-i Hanbel'de, Müstedrek'te Ebû Hüreyre'den rivayeti var. İbn-i Ömer'den ve Câbir ibn-i Abdullah'tan da rivayet edilmiş:⁵

مَنْ أَتَى عَرَّافًا أَوْ كَاهِنًا، فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ، فَقَدْ
كَفَّ رَبِّمَا أَنْزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ

(Men etâ arrâfen ev kâhinen, fesaddakahû bimâ yekûlü, fekad kefere bimâ ünzile alâ muhammedin)

(Men etâ arrâfen ev kâhinen) “Kim falcıya, kâhine giderse, (fesaddakahû bimâ yekûlü) onun söylediği şeyi, “Tamam doğru söylüyor.” diye tasdik ederse; (fekad kefere bimâ ünzile alâ muhammedin) Peygamber Efendimiz kendisi adını söyleyerek söylüyor: “Muhammed’e indirilene kâfir olmuş olur.”

⁵ İbn-i Mace, *Sünen*, c.II, s.302, no:631; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.429, no:9532; Bezzar, *Müsned*, c.I, s.301, no:1873; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.392, no:23994; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.77 no:425; Beyhaki, *Sünenü'l- Kübra*, c.VIII, s.135, no:16273; Ebu Hüreyre RA'dan.

Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.122, no:1453; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.IX, s.280, no:5408; Tayalisi, *Müsned*, c.I, s.50, no:382; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.V,s.203, no:8490; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.287, no:1944; Beyhaki, *Sünenü'l- Kübra*, c.VIII, s.136, no:16274; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.V, s.202, no:8482; Cabir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.749, no:17678; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.364, no:45239.

Öyle fallar, kâhinlikle, şununla bununla bu iş olmaz, gaybı Allah bilir, istediği kula da bildirir. Fakat her şeyi Allah bilir. Onları tasdik ederse iyi bir durumda olmaz.

Üçüncü hadîs-i şerif:

Burada hem bir kâhine giden ve onu tasdik eden kimse anlatılmış, hem de başka kusurlar anlatılmış; onları da söyleyelim:⁶

مَنْ أَتَى كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ، أَوْ أَتَى امْرَأَةً
حَائِضًا، أَوْ أَتَى امْرَأَةً فِي دُبْرِهَا، فَقَدْ بَرِيَءٌ
مِمَّا أَنْزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ

(حم. عن أبي هريرة)

(Men etâ kâhinen fesaddakahû bimâ yekülü, ev ete'mreeten hâidan, ev ete'mreeten fî-dübürihâ; fekad berîe mimmâ ünzile alâ muhammedin.)

(Men etâ kâhinen) “Kim bir kâhine giderse, (fesaddakahû bimâ yekülü) ve onun söylediğini tasdik ederse...” Bu bir kusur.

Hayızlı bir kadınla olmaz; yıkanacak, temizlenecek ondan sonra helâl olur, o anda olmaz. Sonra Lûtîlik olmaz, arkadan olmaz. Bunlarla beraber zikredilmesi işin ne kadar fenâ olduğunu gösteriyor.

⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.476, no:10170; Darimi, *Sünen*, c.I, s.275, no:1136; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.748, no:17675; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.365; no:42545.

Kâhine gidip de, ona bir şey sorup, ondan sonra; “Tamam, doğru söylüyor.” diye tasdik edenin durumu; bak insanı ne kötü insanların durumuna düşürüyor.

“—Hocam bunlar eskiden varmış, şimdi kâhin levhalı bir dükkân görmüyorum.”

Görmüyorsun ama yılbaşı gelsin de gör mecmuaları, gazeteleri bir incele, önümüzdeki sene hakkında başı yıldızlı külahlı filanca adam ne demiş, filanca başı hizmetçi gibi bağlanmış kadın ne demiş? Yılbaşı yaklaşsın görürsün bakalım; “Önümüzdeki sene neler olacak?” diye giderler, falcılara sorarlar, yazarlar. Millet de okur:

“—Doğru ya geçen sene de şöyle olmuştu, bu sene de böyle olacak!” derse ne olur?

Müslüman yaptığı işe dikkat edecek.

e. Kâhine Danışan Kimse

Bu da Taberânî’de geçen bir rivayet:⁷

مَنْ أَتَى كَاهِنًا فَسَأَلَ هُ عَ نَ شَيْءٍ، حُجِبَتْ عَنْهُ
التَّوْبَةُ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً؛ فَإِنْ صَدَّقَهُ بِمَا قَالَ، كَفَرَ

(طب. عن وائلة)

⁷ Taberani, *Mu’cemü’l-Kebir*, c.XXII; s.69, no:169; Deylemi, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.618, no:5929; Heysemi, *Mecmaü’z-Zevaid*, c.V, s.202, no:8486; Vâsiletü’bnü Eska’ RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.VI, s.749, no:17676; *Camiü’l-Ehadis*, c.XLI, s.365, no:45244.

(Men etâ kâhinen feseelehû an şey'in, hucibet anhü't-tevbetü erba'îne leyleten; fein saddakahû bimâ kâle, kefera.)

(Men etâ kâhinen feseelehû an şey'in) “Kim bir kâhine giderse ona bir mesele sorarsa; (hucibet anhü't-tevbetü erba'îne leyleten) kırk gece tevbesi engellenir, tevbesi kabul olmaz. Tevbesi perdelenir, kırk gece tevbe edemez; tevbe etse de kabul edilmez. (Fein saddakahû bimâ kâle) Eğer doğru söylüyorsun diye söylediğini tasdik ederse; (kefera) kâfir olmuş olur.”

Kâhine, falcıya inanmak yok! Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin emirlerini, yasaklarını; Rasûlüllah Efendimiz'in tavsiyelerini iyice bilin! Ona göre yıldız falı, kahve falı, bilmem ne falı, şöyle yaptım, böyle yaptım, öyle şey yok.

Bir hikâye ile bunu zihinde perçinleyelim; ondan sonra öbür hadîs-i şerife geçelim:

Haccac zamanında birisi karşısında otururken; o biraz bilgili bir kimseymiş. Haccac eline üç tane çakıl taşı almış, avucu kapalı; demiş ki:

“—Sen böyle şeyleri bildiğini iddia edersin; söyle bakalım avucumda ne var?”

Karşısındaki adam, şöyle biraz düşünmüş;

“—Üç tane çakıl taşı var.” demiş.

Ondan sonra o biraz başka tarafa bakarken eliyle arka taraftan bir avuç çakıl almış;

“—Şöyle bakalım, şimdi kaç tane taş var içinde?” demiş.

Karşıdaki düşünmüş, taşınmış, terlemiş, söyleyememiş. Diyor ki;

“—Ey emir, ey komutan! Tahmin ediyorum ki sayısını sen de

bilmiyorsun.” demiş.

Haccac;

“—Evet, ben de bilmiyorum. Niye sordun?” demiş. Adam şöyle cevap vermiş:

“—Efendim, biz bilen bir insanın zihnini okumak suretiyle söyleriz. Sen demin üç tane çakıl taşı aldığını biliyordun, sen bilince benim yaptığım senin zihninden çalmak oldu. Sen bilmeyince o benim için de gayb olur. Bir kişi bildi mi gayb olmaz. Gaybe bizim aklımız ermez.”

Gaybı Allah’tan gayrısı bilmez. Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مِنَ الْغَيْبِ
إِلَّا اللَّهُ

(النمل: ٦٥)

(Kul lâ ya’lemü men fi’s-semâvâti ve’l-ardi’ll-gaybe illa’llâh) [De ki: Göklerde ve yerde, Allah’tan başka kimse gaybı bilmez.] (Neml, 27/65)

Peygamber Efendimiz ne güzel buyurmuş:

Cebrail AS geliyor, soruyor:

“—Kıyamet ne zaman kopacak?”

Peygamber Efendimiz:

“—Ben Peygamberim, her şeyi bilmem lazım!”
diye sözün cevabını hemen vermiyor.

Bakın, ne güzel cevap:

(*Me'l-mes'ûlü anhâ bi-a'leme mine's-sâili*) “Bu mevzuda kendisine sorulan şahıs, bendeniz demek istiyor, sorandan yani sizden daha bilgili değil.”

Demek ki Cebrail AS da bilmiyor, Peygamber Efendimiz de bilmiyor; bilmediği için bilmiyorum diyor. Peygamber Allah'ın bildirdiği kadarını bilir, bildirmediğini bilmez; yalancı değil, iddiacı değil, kendi aklından bir şeyler söyleyen değil; onun için o rahatlık içinde.

Kur'ân-ı Kerim'de:

عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا. إِلَّا مَن
ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ

(الجن: ٢٦)

(*Âlimu'l-gaybi felâ yuzhiru alâ-gaybihî ehaden*)
[O bütün görülmeyenleri bilir. Sırlarına kimseyi muttali kılmaz. (*İllâ meni'rtedà min rasûlin*)
Ancak, (bildirmeyi) dilediği peygamber bunun dışındadır.] (Cin, 72/26-27)

“Gaybı ancak bildirdiği kimseler bilir, başkası bilemez. Allah'ın müsaade ettiği kimseler bilir.”
diye âyet-i kerîmeler var.

Sonra başka âyet-i kerîmeler var: Kıyametin saatini kimse bilmez:

لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً

(الأعراف: ١٨٧)

(*Lâ te'tîküm illâ baġteten*) “O size ansızın gelecektir.” (A'raf, 7/187)

Öyle apansız gelecek ki, kumaş ölçecek de parasını veremeyecek, gücü yetmeyecek. Onun için, kıyamet için kopmak ifadesi kullanılıyor. Hani “fırtına kopar” filan gibi diyoruz ya “kıyamet kopmak” deniyor. Onun için “hazır olun” diyor.

Birisi Peygamber Efendimiz'e geldi, sordu:

“—Ya Rasûlallah! Kıyamet ne zaman kopacak?”

“—Sen ona ne hazırladın?” buyurdu.

“—Kıyamet yakın hocam, kıyamet alâmetleri görülmeye başlandı, hadîs-i şeriflerde zikredilen birçok alâmeti görüyoruz, hadîs-i şerifin dedikleri çıkıyor!”

İyi, güzel de kıyamet için sen ne hazırladın? Haydi yarın kıyamet kopacak da iyi bir durumda mısın? Borçlarını ödedin mi? Hâlis tevbeni yaptın mı? Günahlardan kesildin mi? Haramlardan kurtuldun mu? Hak sahiplerinin hakkını verdin mi? Namaz, oruç, hac ibadetlerinden eksiklerini, gediklerini tamamladın mı?”

“—Hiçbir şey yapmadım!”

Olmaz ki!

f. İlim Öğrenirken Ölen Kimse

Bu hadîs-i şerifi iyi hatırlınızda tutun, sevinebildiğiniz kadar sevinin, müjdeli bir hadîs-i şerif. Enes ibn-i Malik RA'ın rivayet eylediğine göre, Peygamber Efendimiz SAS şöyle buyurmuş:⁸

مَنْ أَتَاهُ مَلَكُ الْمَوْتِ وَهُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ كَانَ بَيْنَ
هُ وَبَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ وَاحِدَةٌ دَرَجَةُ النَّبِيِّ وَوَّةٌ

(ابن النجار عن أنس)

(*Men etâhü melekü'l-mevtü ve hüve yatlübü'l-ilmu, kâne beynehû ve beyne'l-enbiyâi derecetün vâhidetün, derecetü'n- nübüvveti.*)

(*Men etâhü'l-mevtü*) “Kime ki ölüm gelir, (ve hüve yatlübü'l-ilmu) o ilim talep ederken, ilim arzusunda, hevesindeyken; (kâne beynehû ve beyne'l-enbiyâi derecetün vahidetün, derecetü'n- nübüvveti) onunla peygamberler arasında derecede bir peygamberlik farkı olur, yani derecesi çok yüksek olur.”

O halde ne yapacağız? İlim öğreneceğiz; dinimizi, Kur'ân-ı Kerîm'imizi öğreneceğiz. Kur'ân-ı Kerîm, Ramazan ayında indi; mukabele ediyoruz, okuyoruz. Fâtihâ'dan haberimiz yok. İmtihan için, okuduğumuz Fâtihâ'nın mânasını etrafınızdaki müslümanlara sorun. Ben sizi biliyor kabul ediyorum, hüsn-i zan ediyorum. Etrafınızdaki başka müslümanlara sorun. Bakalım günde kırk rekâta, beş vakitte okuduğunuz o Fâtihâ'nın mânasını biliyorlar mı?

⁸ *Kenzü'l-Ummal*, c.X, s.160, no:28829; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.361, no:45215.

Bizim memleketimizin yüzde doksan dokuzu müslüman.

“—Nasıl müslüman?”

Fâtiha’dan haberi yok, helâlden haramdan haberi yok. Hacca gitmiş, sakal bırakmış, boynuna kravatı takmış, başına fötr şapkayı geçirmiş, dükkâna oturmuş, içki şişelerini dizmiş... Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu!

Dinimizde içki yasak değil mi? İçki şişelerinin yanına da (*Er- rızku ale’llah*) levhasını koymuş. Pek güzel bir levha yazmış, kocaman cam yaptırmış, güzel bir çerçeveye çerçeveletmiş.

“—Ne demek acaba?”

“—Rızkı Allah verir.”

Gelir o insana, nereden gelirse gelir. Alt katta, bodrumun içindeki örümceğe nereden geliyorsa rızkı geliyor. “Rızık Allah’a aittir, rızkı verir; hiç korkmam!” demek.

“—Bu içki şişeleri ne pekiyi?”

“—Bunları koymasam, satmasam müşteri gelmiyor; içki satan dükkânlara gidiyorlar, öteki malları da satamıyorum. Haram olduğunu biliyorum ama mecburen koyuyorum.”

“—Hacca gittin mi?”

“—Gittim, üç defa gittim. İki defa havadan, bir defa karadan gittim.”

Allah mübarek etsin; haydi çok söz söylemeyeyim ama bu kadarından anlayın, tezatlı müslüman olmayacağız. Bir tarafı yanıyor bir tarafı dönüyor, bir tarafı sıcak bir tarafı soğuk, bir

tarafı harap bir tarafı mamur; ne biçim iş! İki tarafı da mamur olsun, iki tarafı da harap olmasın; müslüman oldu mu tam müslüman olsun. İnsan helâlden yesin. Helâller yetmiyor bize. Her zaman onu söylerim helâller yetmiyor mu bize? Yetiyor artıyor bile.

“—Hocam ne kadar çok helâl var. Niye insan illa gidip bir haramın yanına çöküyor? Başka içecek bir şey kalmadı da illa haramla mı zıkkımlanacak?”

Dün akşam bir arkadaşın iftarından geldik, arabayla Yenikapı’dan girdik, oradan dolaştık caddeye çıkacağız. Etrafıma baktım, kaç tane güzel giyimli bey varsa sallana sallana gidiyorlardı. Bastığı yere bir basıyor, bir daha basıyor, bir defa daha sallanıyor; hele birisinin elinde otuz üçlük bir tesbih gördüm; püsküllü Erzurum taşı tesbih, sallım sallım sallanıyor, ayakta duramıyor.

Ramazan bugün yahu! İnsafın yok mu? Tesbihi eline almış, Ramazan akşamında içmiş, ayakta duracak hâli yok; ne hale düşmüş. Ne hale düşmüşüz, nasıl düzelecek?

Buraya gelse benim şu sözümü duyar. Ben meyhaneye gidemem, o da buraya gelmez; o zaman bağlar koptu. O zaman o yuvarlansın gitsin, ben de bu tarafta yürüyeyim. Bu da doğru değil. İnsanın gönlü el vermiyor.

Niye dört başı mamur memleketimizin her ferdi, hepsi cennetlik insanlar olmasın? Tepeden tırnağa evliyâ memleketi olsa ne olur? Hiç hak hukuk yenmese, her taraf tertemiz olsa,

sokaklar pırıl pırıl, ticaret namuslu, herkes kanaatkâr, aileler mutlu olsa, içkiler içilmese, vücutlar sıhhatli olsa, yuvada karı koca birbirine dövmese sövmese, hıyanet gadir olmasa, her şey güzel olsa şöyle gözümüzü kapayıp da rüyada görür gibi hayal ettiğimiz gibi olsa ne olur?

Çok âlâ olur. Rüya ama bu ideal ise bunu yapmak için gayret sarf edeceğiz.

Sonra bunlar bizim kardeşlerimiz. Sarhoş kardeşim ne yapayım? Allah ıslah etsin. Ramazan'dan haberi yok; meyhaneye girmiş "Akşam keyif yapacağım." diye içki içmiş. Adını sorsam ya Ali diyecek, ya Hüseyin diyecek, ya Veli diyecek, ya Ahmet diyecek; Peygamber Efendimiz'in ismini söyleyecek. İsmi o. Ne olacak? Bu kardeşim tehlikede; bunu kurtarmak benim vazifem.

Bazı kahraman insanlar duyuyoruz... Aman yangın çıktı, ahşap üç katlı binada. İkinci katta üç çocuk kaldı. Zavallı ateşlerin içine dalıyor, yanan merdivenlerden yukarı çıkıp çocukları kucaklayıp getiriyor.

Neden? Yanmasın bu yavrucaklar. İşte bu yangın mânevî bir yangın. Araştırın; bunların babaları, dedeleri ya vaizdir, ya müftüdür, ya hocadır, ya hacıdır, ya şehittir. Memleketimiz hep öyleydi; hepsi mazlum çocuklarıdır. Kimisi Bulgaristan'dan göçüp gelmiştir, kimisi Kırım'dan göçüp gelmiştir, diyar-ı gurbetlere düşmüştür. "Düşmanlar memleketini istila etti." diye babaları dinini korumak için buraya göç etmiştir. Burası müslüman diyarı, buraya

geleyim. Ama çocuklar başka tahsil görmüştür veya tahsil görmemiştir, cahil kalmıştır, kötü alışkanlıklar edinmiştir. Yanıyor işte “Ahşap konağın içinde, müslüman kardeşlerimiz yanıyor.” diyeceksiniz, bunlardan kaç tanesini kurtarabilirsek kâr; siz de kurtaracaksınız, biz de kurtaracağız. Yazık böyle giderse cehenneme düşecekler.

Ramazan’da içki içenin, sallana sallana evine gidenin evinde de hayır olmaz. Evine gidecek, hanım açacak ağzını; “Hani aybaşıydı, -aybaşında herkesin parası bol - hani eve yiyecek getirecektin. Yine mi içtin herif?” diyecek; o onu dövecek, çocuklar bakacaklar anası babası kavga ediyor; “Demek ki bu hayat kavgadan ibaretmiş.” diyecek. Ne çocukta terbiye kalacak ne evde muhabbet kalacak, her şey mahvolacak. Onun için bunları kurtaracağız; nasıl kurtaracaksak kurtaracağız, çare arayacağız, hile düşüneceğiz, hîle-i şer’iyye düşüneceğiz, bir çare bulacağız, arayacağız; her birimiz bir insanı kurtarsak bir hayat kurtarmış oluruz.

“—İşte hocam, şu kardeş var ya, bu bir kere boğaza, denize düşmüştü, boğuluyordu. Geceleyin hiç kimse de yoktu; ben ceketimi çıkardım, pantolonuyla denize atladım, bu adamı denizden kurtardım. Bu şimdi benim sayemde yaşıyor.”

Ötekisi de;

“—Evet, onun sayesinde yaşıyorum, ona hayatımı borçluyum, ne emrederse yapmaya hazırım.”

İnsan birisini kurtardığına böyle sevinir; kurtulan insan da kurtarana böyle bağlanır. Bunların imanları, dünyaları, âhiretleri gidiyor, bunları kurtaracağız kardeşler; hep beraber.

Bizim İskenderpaşa Camii'nin bu kadar kalabalık olduğuna, dinleyenlerin yer bulamayıp da ayakta kaldığına aldanmayın, memleketi yangın sarmış durumda. Bu kardeşlerin hepsi müslüman evlatları; bu diyarlara müslüman olarak gelmiş ehl-i tevîdin, Allah'ın dinine hizmet eden kimselerin torunları... Bunları kurtarmak hem o dedelerine hayırdır, hem kendilerine hayırdır. Elbirliğiyle çalışacağız, paraları vereceğiz, paraları sarf edeceğiz.

Hepimiz sarf edeceğiz, başta ben sarf edeceğim. Benden görecekler; "Bak hoca böyle yapıyor." diyecekler, arkasından gelecekler. Ben para toplamaya çalışıp da ötekilere sarf edeyim dersem olmaz; hepimiz elbirliği yapacağız, başkası yapsın demeyeceğiz, kendimiz atılacağız.

Bakın üzülerek söyleyeyim; dobra dobra dedim ki; "Burası hanımlar için doğru dürüst bir hâle gelsin. Camimizde hadis okunuyor, güzel yer olursa başka şeyler de okunur."

Bazı arkadaşlar getirdiler kimisi çıkardı, biliyorum işçi kardeşim on bin lira verdi: "Hocam yan tarafın alınması için kullanın!" dedi. Kimisi beş bin lira verdi, intikal ettirdik. Ama yine sanıyorum, hanımlara şöyle tertemiz, fayans döşeli, güzel, abdest alacağı, güzelce oturup da şu vaazı, Peygamber Efendimiz'in hadislerini dinleyeceği bir güzel yer sağlayamadık.

Bu kadar cemaatiz. Ülkenin en münevver cemaati, en güzel duygular sahip insanları olarak yapamadık. Ramazan geldi kadınlar nerede namaz kılıyor, bilmiyorum. İskenderpaşa'da hatimle namaz kılınıyor, hacı teyzemiz; "Ben de gideyim, hatimle kılayım." dese boynumuz bükük, utancımızdan gözümüz yerde; bir yer sağlayamadık. Ne deseler hakları var.

g. Bir Müslümanı Sevindirmek

Peygamber Efendimiz'den Hz. Ali rivayet etmiş:⁹

مَنْ أَجْرَى اللَّهِ عَلَى يَدَيْهِ فَرَجًا لِمُسْلِمٍ، فَرَجَ اللَّهُ
عَنْهُ كَرْبَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

(خط . عن الحسن بن علي)

(Men ecra'llähü alâ yedeyhi ferecen li-müslimin, ferreca'llàhu anhü kürebe'd-dünyâ ve'l-âhireh)

Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:

(Men) "Şol kimse ki, (ecra'llähü alâ yedeyhi ferecen li- müslimin) Allah onun ellerinden bir müslümana ferahlık akıtmış, onun vasıtasıyla bir müslümanı feraha çıkarmış, sıkıntıdan sevince ulaştırmıştır; (ferreca'llàhu anhü kürebe'd-dünyâ ve'l- âhireh) Allah böyle hayra vesile olmuş kimseyi dünya ve âhiret sıkıntılarından

⁹ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.174, no:3229; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.365; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.781, no:43083; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XLI, s.367, no:45255.

feraha çıkarır; dünyada sevindirir ve âhirette gönlünü hoş eder.”

Bir daha söyleyeyim:

“—Allah’ın kendi elleri vasıtasıyla müslümanlara sevinç verdirdiği kimseleri, müslümanları sevindirecek işleri yapan kimseleri, Allah da dünyada ve ahirette sevindirir.”

Yana yakıla bunu bir kaç defa daha söyledim. Buradaki hadisler karşımıza geldikçe el açarız, dualar ederiz, kulak versek yanımızdaki ne dualar ediyor?

“—Yâ Rabbi! Köşk ver, sıhhat ver, cenneti ver; huriler olsun, ırmaklar aksın, bahçeler, güller olsun.”

Hep güzel şeyler, hep sevindirecek şeyler isteriz; “—Dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver.” deriz.

Diyoruz ama bu işin yolu var. Sen diyorsun ama ya verir, ya vermez. Mevlâ’nın bileceği bir şey, sebepsiz de verir.

Peygamber Efendimiz burada bir yol gösteriyor:

“—Sen bir müslümanı sevindirirsen, Allah da seni dünyada ve ahirette sevindirir.”

Mükâfat için o şartı koşmuş. Sen müslüman kardeşinin gönlünü hoş edeceksin, onun sıkıntısını feraha tebdil edeceksin ki, Allah da sana dünyada ve ahirette sıkıntılarını giderecek haller nasib etsin, sıkıntılarını feraha tebdil etsin.

Buna dikkat edeceğiz, hediyeleşeceğiz, birbirimizin yardımına koşacağız, hayırlarda yardım edeceğiz, sıkıntılarına koşacağız, elbirliğiyle her şey olur.

Herkes beşer lira çıkarsa ölmez; öbür tarafta bir yetim kızcağızın düğünü yapılır, o parayla o da sevinir gider, bir ev sahibi olur; filanca bir çocuk işe yerleştirilir, bir iş kurmuş olur. Böyle elbirliğiyle muhabbetli cemaat olacağız, kardeşlerimizi kayıracacağız, onları sevindireceğiz ki, Allah da bize dünya ve âhiretin hayırlarını versin... Onun için başkalarına hayır yapmaya alışalım!

h. İmanın Kemâle Ulaşması

Ebû Dâvûd, Taberânî ve İbn-i Hibban'ın Ebû Ümâme RA'dan rivayetiyle Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:¹⁰

مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ، وَأَبْغَضَ لِلَّهِ، وَأَعْطَى لِلَّهِ، وَمَنْعَ لِلَّهِ،

فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ

(حم. عن معاذ بن أنس؛ د. ض. عن أبي أمامة)

(Men ehabbe li'llâhi, ve ebğada li'llâhi, ve a'tâ li'llâhi, ve menea li'llâhi, fekadi'stekmele'l-îmâne)

¹⁰ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.291, no:4061; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.VIII, s.134, no:7613; Taberani, *Müsnedü's-Şamiyyin*, c.II, 223, no:1260; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.358, no:35875; Begavi, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.295; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.I, s.268, no:310; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IX, s.10, no:24677; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.380, no:45328.

(*Men ehabbe li'llâhi*) “Kim Allah için severse, (ve *ebgada li'llâhi*) Allah için buğz ederse; (ve *a'tâ li'llâhi*) Allah için verirse, (ve *menea li'llâhi*) Allah için vermezse, men ederse; (*fekadi'stekmele'l-îmân*) muhakkak o kimsenin imanını kemâle ulaştırmıştır.”

Her yaptığını Allah için yapıyor.

“—Neden seviyorsun bunu?”

Sevdiğini Allah için seviyor, kızdığına Allah için kızıyor.

“—Allah'ın yolunda gitmiyor ki; müslümanlara eza cefa ediyor, nesini seveyim? Benim için, istediği kadar dünyayı devirse kıymeti yok.”

Müslümanları üzüyor diye Allah için kızıyor. Allah için veriyor, Allah için alıyor; her yaptığı işte Allah'ın rızasını, hoşnutluğunu düşünüyor. İşte imanın en genel, en umumî kaidesi budur.

İnsanın çok fazla bilgisi olmasına lüzum yok; bu kitapları herkes okuyamaz, bu bilgileri herkes öğrenemez. Ben bile ancak şimdi bunları okur hâle gelmişim, bu merhaleye gelinceye kadar kaç sene harcadığımızı bilerseniz, yirmi dört sene üniversitede, dört sene de tahsil, yirmi sekiz ondan önceki özel çalışmalarımız; insan ancak birazcık okuyup da söyleyecek hâle geliyor. Her şeyi bilemeyiz ama esasları öğrenirsek yeter:

“—Allah için vereceksin, Allah için alacaksın, Allah için seveceksin, Allah için kızacaksın.”

“—Filanca adama kızıyorum.”

“—Neden kızılıyorsun?”

“—Geçen gün bana; ‘Böyle etme komşu, gel bu Ramazan’da oruç tut!’ dedi, benim işime karıştı.”

“—İşte orada kızmaya hakkın yok! Adam doğru söylemiş; hatta senin onu sevmen lazım!

“—Çok sinirime dokunuyor, sakalını çok fazla uzatıyor.”

Yahu sakalı onunla Mevlâsı arasında bir şey. Peygamber Efendimiz şöyle el tutamı kadar olsun buyurmuş, onun için uzatmış sakalını... Sen hep kısa sakallara alışmışsın, tıraşlanmış kimselere alışmışsın; kusur sende biraz.

“—Hocam, tam sıcak havada saf bağladık, ferah ferah namaz kılacaktık arkadan birisi geldi, aramıza girdi, sıkıştırdı beni, sinirlendim.”

Sinirlenme, safların sık olmasını Peygamber Efendimiz tavsiye etmiş:

“—Saflar gevşek olursa şeytan aradan geçer, muhabbet az olur.” diyor.

Onun için doğru bir şey duyduk mu seveceğiz, doğruyu sevmeyi öğreneceğiz; acı da olsa doğruyu söylemeyi, sevmeyi öğreneceğiz; “Allah razı olsun!” diyeceğiz.

Ebû Ali el-Fâamedî KS, bizim silsilemize mensup hocalarımızdan, zât-ı muhteremlerden bir evliyâ. Allah’ın has kullarından bir zât-ı muhterem. Selçuklu sultanlarından birisinin huzuruna gidermiş, galiba Sultan Sencer’in yanına. Sultan ayağa kalkarmış, onu karşılamış, getirirmiş, tahtına oturturmuş. O da karşısında talebe gibi diz çöker, dururmuş. Ebû Ali el-

Fâramedî Hazretleri de kaşlarını çatarmış, epeyce nasihat edermiş.

Bir başka muhterem zât var, gıybet olmasın diye adını söylemeyeceğim, ölmüş gitmiş. O kimse de eserler yazmış, alim bir kimse... Bir ara sultana söz takıştırmış:

“—Ben bunca alimim, bunca bilgim var, şu mevzuda şöyle kitaplar yazdım, sen bana bu iltifatı yapmıyorsun. Biz huzuruna geldik mi el pençe divan duruyoruz, sen sultansın diye ödümüz patlıyor, kenarda titreyerek duruyoruz; bu ümmî bir kimse sen bunu uzaktan karşılıyorsun, tahtına oturtuyorsun, önünde el pençe divan duruyorsun, bu muamele reva mı? Ben alimim bana yapmıyorsun, o ümmî ona yapıyorsun!”

Ötekisi ümmî değil ama, bu alim kendini daha yüksek yere koyuyor. Sultanın cevabı çok hoşuma gidiyor:

“—Siz ben ne söylersem tasdik ediyorsunuz, bu zât benim kusurlarımı söylüyor, benim düzelmeme sebep oluyor, benden korkmuyor; ‘Bu yaptığın hata. Sultanım, aman böyle yapma, âhiretin mahvolur.’ diye benim hatalarımı dobra dobra söylüyor. Onun için buna hürmet ediyorum.” demiş.

Ne sultanmış, Allah rahmet eylesin, kendisini azarlayan kimseye daha çok itibar ediyor. Onun için içinizdeki mevkî makam sahipleri kardeşlerimiz, benim bu vaazlarımı dinleyen çok yüksek kimseler var. Sonra kayıttan dinleyenler bana darılmasın, kimseye bir kasdım garzim yok. Herkesten daha hor, daha hakir olduğumu

kabul ediyorum, hadîs-i şerifleri söylüyorum. Birisi Allah'ın emrini söyleyecek; kim söylese... Allah bizi vasıta etmiş, onu söylüyorum, kimse darılmasın. Hakkı söyleyen kimseye darılmaca olmaz.

Eğer hakkı söyleme imkânı darılmak, azarlamak ve cezalandırmak suretiyle engellenirse, o memleket harap olur, hak rahat söylenebilmeli ki haksızlık yok olsun, hakîmlik hâkim olsun. Hak söylenemiyor, herkesin ödü patlıyor; falanca adam deveyi hamuduyla yutmuş, rüşvetin âlâsını daniskasını yemiş, memleketi sömürmüş, kimse “gık” diyemiyor. Olmaz, böyle olmaz!

Hangi mevkide olursa olsun haksızlık yapan birine söz söylenebilmeli.

Bir hocaefendiyi ziyarete gittik, çok gezdiğimiz bir ülke, haydi adını vermeyeyim. Diyor ki;

“—Orada şariat hâkim; güya, ‘Hırsızlık yapanın elini keserler.’ derler ama prens olursa milyonlar çalana bir şey demiyorlar.”

Peygamber Efendimiz olmaz demiş. “Vallahi benim kızım Fatıma bile yapsaydı elini keserdim!” diye buyurmuş. Hz. Fatıma Validemiz yapmaz, yapmaz ama Peygamber Efendimiz; “Eğer yapsa onu da cezalandırırım.” demiş.

Demek ki adam kayırmaca yok; hakkı tutmak var, haklı olmak var. Eğer böyle olursa, iyilik hâkim olur, iyiler hâkim olur, her şey düzelir. Gık diyemezsek, ses çıkaramazsak, hürriyet olmazsa, tahammül olmazsa; o zaman haksızlıklara bir şey denilemediği için haksızlıklar devam eder, memleket perişan

olur, hiçbir iş doğru yürümez. Ne idare doğru yürür, ne adalet doğru yürür.

Onun için, en kıymetli şeylerden birisi insanların dobra dobra, açık ve hür olarak söz söyleyebilmesidir.

Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:¹¹

أَفْضَلُ الْجِهَادِ، كَلِمَةٌ حَقٌّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ

(د. ه. عن أبي سعيد؛ حم. ه. طب. عن أي أمامة؛ ن. عن سمرة؛ حم. ن. هب. ض. عن طارق مرسلًا)

¹¹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.527, no:4344; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:2174; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4011; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.19, no:11159; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.551, no:8543; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Hâmidî, *Müsned*, c.2, s.331, no:752; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.247, no:1286; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.358, no:1448; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.305; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8081; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.166, no:1596; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.93, no:7581; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.248, no:1288; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.480, no:3326; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.176; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.337, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.370; Ebû Ümâme RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.161, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.314, no:18850; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.435, no:7834; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.230, no:123; ed-Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.I, s.238, no:427; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.421, no:2939; Târık ibn-i Şihab Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.64, no:5511 ve c.XV, s.923, no:43588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.172, no:457; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.198, no:3981.

RE. 76/11 (*Efdalü'l-cihâd, kelimetü hakkın inde sultânin câir.*) “Cihadın en üstünü, zâlim iktidar sahibinin karşısında hak sözü söylemektir.”

Ne güzel! Alimler hakkı söylemekten korkmayacak.

İşte bizim işimiz böyle zor... Allah sizlere de bizlere de gayret kuvvet versin... Cümlemizi daima hayrı söyleyip, hayrı tutanlardan eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

03. 06. 1984 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

